

1. Rozwój człowieka

NA TEJ LEKCJI DOWIECIE SIĘ

- o kolejnych etapach życia człowieka i jego rozwoju fizycznym, psychicznym oraz społecznym,
- o urokach życia w każdym wieku i jego wartości.

zróżnicowane. Niektórzy dojrzewają fizycznie znacznie szybciej, innym organizm każe czekać, a jeszcze inni wyprzedzają kolegów swoją dojrzałością pod względem psychicznym czy społecznym.

W okresie pokwitania następuje niebywale szybki rozwój nie tylko układu płciowego, ale całego organizmu. To także czas, kiedy młody człowiek zaczyna dostrzegać własną urodę i inne atuty, na przykład swoje zdolności, mądrość i sprawność. Niektórzy mają wygórowane wymagania co do wyglądu. Dlatego porównują się z innymi i bywa, że mają krytyczny stosunek do siebie, czasem też do kolegów i koleżanek. Potwierdzenie własnej wartości i społeczne uznanie są w tym okresie bardzo ważne. Rodzi to liczne problemy psychiczne i wychowawcze. Nierzadko rodzice są wystawiani na próbę cierpliwości i miłości „mimo wszystko”, mimo nadąsanej miny córki czy cierpkich słów syna.

Trzeba wiedzieć, że to niezrównoważenie emocjonalne dziecka i konflikt wewnętrzny między potrzebą bycia dorosłym i pragnieniem posiadania przywilejów niebawem przeminie. Nastąpi faza świadomej życiowej refleksji, stabilizacji* i autonomii**. Potrzeba jeszcze kilku lat, by nastolatki stały się samodzielne i dorosłe.

Dorosłość

• Wiek młodzięczy

Ludzie wchodzący w dorosłość są najczęściej pełni entuzjazmu, sił witalnych oraz wiary w swoje możliwości twórcze i umysłowe. Szybko przyswajają wiedzę, dla wielu jest to czas studiowania i konkretyzacji celów życiowych. Osiągają je, zdobywając zawód, własne mieszkanie i zakładając rodziny.

Nie da się jednoznacznie określić granicy wieku, w którym człowiek staje się dorosły. Skończenie osiemnastu lat nie przesądza o prawdziwej dojrzałości. Jedni osiągają ją wcześniej, inni zaś stają się odpowiedzialni za swoje czyny oraz świadomi celów życiowych dużo później.

Młody człowiek szuka dla siebie miejsca w świecie i pragnie stabilizacji.

Im bardziej młody człowiek wrasta w krąg obowiązków społecznych, a to dokonuje się u większości młodzieży w okresie od 17. do 22. roku życia, tym pełniejsze staje się jego zrozumienie odpowiedzialności za własne działanie, tym realniejszy własny plan życiowy – obojętne, krótko- czy długofalowy*.

W tym czasie zwykle finalizuje się proces integracji sfery biologicznej z psychiczną i duchową. Ustala się ostateczny kształt sylwetki ciała. Większość funkcji fizjologicznych osiąga swój szczyt rozwoju. W wieku 25–30 lat organizm człowieka jest najbardziej sprawny. Jest to czas realizacji planów i marzeń. W założonej rodzinie pojawiają się dzieci i nowe zadania. Wówczas w rozmaitych trudach zahartuje się i uwidoczni prawdziwa życiowa dojrzałość.

• **Wiek średni**

Wiek średni to czas osiągniętej stabilizacji. Wybory najczęściej już zostały dokonane: jedni założyli rodziny i godzą wychowywanie dzieci z pracą zawodową, innym praca wypełnia całe życie. Człowiek dojrzały przekonuje się o zależności od ludzi i zobowiązaniach wobec nich. Społeczeństwo wymaga, aby człowiek był odpowiedzialny, uczciwy, punktualny, zdecydowany w działaniu. Powinien być też moralnym wzorem dla swoich dzieci.

Macierzyństwo i ojcostwo mobilizują do nieustannego rozwoju. Człowiek uczy się przez całe życie, bo stabilizacja nie oznacza stagnacji**. Zawsze można przecież zachować młodzieńczy entuzjazm i pasję poznawczą. Wtedy człowiek wolniej się starzeje.

• Wiek p3zny

Wiek p3zny to ostatni etap zycia – pe3na dojrza3ość osobowosci. Dorosłe dzieci odchodz3 z domu, zak3adaj3 najcz3ściej w3asne rodziny. Rodzice, szczególnie matki, niejednokrotnie boleśniej odczuwaj3 ten moment. Doznanie to określa si3 mianem „syndromu* opuszczonego gniazda”. Cz3łowiek w wieku p3znym ma duże doświadczenie zyciowe, lepsze lub gorsze zabezpieczenie materialne. Nast3puje stopniowa utrata sił fizycznych, pomoc najbliższych bywa w3wczas nieodzowna. Starsi ludzie podsumowuj3 swoje zycie. Chc3 być nadal potrzebni i zauważalni. Dzi3l3 si3 doświadczeniami z pokoleniem dzieci, a nierzadko i wnuk3w. Cz3sto pomagaj3 w ich wychowywaniu, obdarzaj3 je mi33ośc3 i zrozumieniem.

Wi3ź małżeńska oparta na przyjaźni i zyczliwosci cz3sto si3 umacnia. Widok starszkw3w trzymaj3cych si3 za r3ce i spaceruj3cych po parku jest wzruszaj3cy – to znak, że mi33ość małżeńska przetrwa3a prób3 czasu.

POLECENIA I PYTANIA

1. Co zrobić, gdy dziecko płacze? Jak reagu3 na takie zachowanie dziecka dorosli? Co s3dzicie o cz3stym braku cierpliwości z ich strony?
2. Jakie znaczenie ma konsekwentne post3powanie rodzic3w w wychowywaniu dziecka?
3. Cz3go możemy si3 dowiedzieć i nauczyc³ od dziadkw3w?

* Syndrom – zesp3ł cech charakterystycznych dla jakieg3 zjawiska.